

HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Kapsam ve Tanımlar

Uygulama alanı

MADDE 1- (1) Bu Kanun, yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında uygulanır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Arabulucu: Arabuluculuk faaliyetini yürüten ve Bakanlıkça düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş bulunan gerçek kişiyi,

b) Arabuluculuk: Sistemik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini,

c) Bakanlık : Adalet Bakanlığını,

ç) Daire Başkanlığı : Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Arabuluculuk Daire Başkanlığını,

d) Genel Müdürlük : Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

e) Kurul : Arabuluculuk Kurulunu,

f) Sicil : Arabulucular sicilini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Arabuluculuğa İlişkin Temel İlkeler

İradî olma ve eşitlik

MADDE 3- (1) Taraflar, arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak veya bu süreçten vazgeçmek konusunda serbesttirler.

(2) Taraflar, gerek arabulucuya başvururken gerekse tüm süreç boyunca eşit haklara sahiptirler.

Gizlilik

MADDE 4- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgelerle tuttuğu kayıtları gizli tutmakla yükümlüdür.

(2) Aksi kararlaştırılmamışsa taraflar da bu konudaki gizliliğe uymak zorundadırlar.

Beyan veya belgelerin kullanılmaması

MADDE 5- (1) Taraflar, arabulucu veya arabuluculuğa katılanlar da dahil üçüncü bir kişi, uyuşmazlıkla ilgili olarak hukuk davası açıldığında yahut tahkim yoluna başvurulduğunda, aşağıdaki beyan veya belgeleri delil olarak ileri süremez ve bunlar hakkında tanıklık yapamaz:

a) Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.

b) Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.

c) Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakia veya iddianın kabulü.

ç) Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler.

(2) Birinci fıkra hükmü, beyan veya belgenin şekline bakılmaksızın uygulanır.

(3) Birinci fıkarda belirtilen bilgilerin açıklanması, mahkeme, hakem veya herhangi bir idarî makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkarda öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınamaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir.

(4) Bu maddenin yukarıdaki fıkraları, arabuluculuğun konusuyla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, hukuk davası ve tahkimde uygulanır.

(5) Birinci fıkarda belirtilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, hukuk davası ve tahkimde ileri sürülen caiz deliller, sadece arabuluculukta sunulmaları sebebiyle kabul edilemeyecek deliller haline gelmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Arabulucuların Hak ve Yükümlülükleri

Unvanın kullanılması

MADDE 6 - (1) Sicile kayıtlı olan arabulucular, arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı yetkileri kullanma hakkına sahiptir.

(2) Arabulucu, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını belirtmek zorundadır.

Ücret ve masrafların istenmesi

MADDE 7- (1) Arabulucu yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahiptir. Arabulucu, ücret ve masraflar için avans da talep edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadığı sürece arabulucunun ücreti, faaliyetin sona erdiği tarihte yürürlükte bulunan Arabulucu Asgarî Ücret Tarifesine göre belirlenir; aksi kararlaştırılmadıkça ücret ve masraf taraflarca eşit olarak karşılanır.

(3) Arabulucu, arabuluculuk sürecine ilişkin olarak belirli kişiler için aracılık yapma veya belirli kişileri tavsiye etmenin karşılığı olarak ücret alamaz. Bu yasağa aykırı işlemler batıldır.

Taraflarla görüşme ve iletişim kurulması

MADDE 8- (1) Arabulucu, tarafların her biri ile ayrı ayrı veya her ikisiyle aynı anda görüşebilir veya iletişim kurabilir.

Görevin özenle ve tarafsız biçimde yerine getirilmesi

MADDE 9- (1) Arabulucu görevini özenle, tarafsız bir biçimde ve şahsen yerine getirir.

(2) Arabulucu olarak görevlendirilen kimse, tarafsızlığından şüphe edilmesini gerektirecek önemli hâl ve şartların varlığı hâlinde, bu hususta tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu açıklamaya rağmen taraflar, arabulucudan birlikte talep ederlerse, arabulucu bu görevi üstlenebilir yahut üstlenmiş olduğu görevi sürdürebilir.

(3) Arabulucu, taraflar arasında eşitliği gözetmekle yükümlüdür.

(4) Arabulucu, bu sıfatla görev yaptığı uyuşmazlıkla ilgili olarak açılan davada, daha sonra taraflardan birinin avukatı olarak görev üstlenemez.

Reklam yasağı

MADDE 10- (1) Arabulucuların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında arabulucu unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Tarafların aydınlatılması

MADDE 11- (1) Arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmakla yükümlüdür.

Aidat ödenmesi

MADDE 12- (1) Arabuluculardan sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınır.

(2) Giriş aidatı ve yıllık aidatlar genel bütçeye gelir kaydedilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arabuluculuk Faaliyeti

Arabulucuya başvuru

MADDE 13- (1) Taraflar dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında arabulucuya başvurma konusunda anlaşabilirler. Mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin arabulucuya başvuru teklifine otuz gün içinde olumlu cevap verilmez ise bu teklif reddedilmiş sayılır.

Arabulucunun seçilmesi

MADDE 14- (1) Başkaca bir usul kararlaştırılmamışsa, arabulucu veya arabulucular taraflarca seçilir.

Arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesi

MADDE 15- (1) Arabulucu seçildikten sonra, tarafları en kısa sürede ilk toplantıya davet eder.

(2) Taraflar, arabuluculuk usulünü serbestçe kararlaştırabilirler.

(3) Taraflarca kararlaştırılmamışsa arabulucu; uyuşmazlığın niteliğini, tarafların isteklerini ve uyuşmazlığın hızlı bir şekilde çözümlenmesi için gereken usul ve esasları göz önüne alarak arabuluculuk faaliyetini yürütür.

(4) Niteliği gereği yargısal bir yetkinin kullanımı olarak sadece hâkim tarafından yapılabilecek işlemler arabulucu tarafından yapılamaz.

(5) Dava açıldıktan sonra tarafların birlikte arabulucuya başvuracaklarını beyan etmeleri hâlinde, yargılama mahkemece üç ay süre ile ertelenir. Bu süre, tarafların birlikte başvurusu üzerine üç ay daha uzatılabilir.

(6) Aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan her biri arabuluculuk müzakerelerine bizzat katılır.

Arabuluculuk sürecinin başlaması ve sürelere etkisi

MADDE 16- (1) Arabuluculuk süreci, dava açılmadan önce arabulucuya başvuru hâlinde, tarafların ilk toplantıya davet edilmeleri ve taraflarla arabulucu arasında sürecin devam ettirilmesi konusunda anlaşmaya varılıp bu durumun bir tutanakla belgelendirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Dava açılmasından sonra arabulucuya başvuru hâlinde ise bu süreç, mahkemenin tarafları arabuluculuğa davetinin taraflarca kabul edilmesi veya tarafların arabulucuya başvurma konusunda anlaşmaya vardıklarını duruşma dışında mahkemeye yazılı olarak beyan ettikleri ya da duruşmada bu beyanlarının tutanağa geçirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(2) Arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen süre, zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Arabuluculuğun sona ermesi

MADDE 17- (1) Aşağıda belirtilen hâllerde arabuluculuk faaliyetinin sona erdiği kabul edilir:

- a) Tarafların anlaşmaya varması.
- b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi.
- c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi.
- ç) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi.

(2) Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmışları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı, bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanır.

(3) Arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanağa, faaliyetin sonuçlanması dışında hangi hususların yazılacağına taraflar karar verir. Arabulucu, bu tutanak ve sonuçları konusunda taraflara gerekli açıklamaları yapar.

(4) Arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi hâlinde, arabulucu, bu faaliyete ilişkin kendisine yapılan bildirim, tevdi edilen ve elinde bulunan belgeleri, ikinci fıkraya göre düzenlenen tutanağı beş yıl süre ile saklamak zorundadır. Arabulucu, arabuluculuk hizmetlerinin sonucunda düzenlediği belgelerin birer örneğini arabuluculuk faaliyetinin sona ermesinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğe gönderir.

Tarafların anlaşması

MADDE 18- (1) Arabuluculuk faaliyeti sonucunda varılan anlaşmanın kapsamı taraflarca belirlenir; anlaşma belgesi düzenlenmesi hâlinde bu belge taraflar ve arabulucu tarafından imzalanır.

(2) Taraflar arabuluculuk sürecinin sonunda bir anlaşmaya varırlarsa bu anlaşmayı, asıl uyuşmazlık hakkındaki yetki kurallarına göre yetkisi belirlenecek olan icra mahkemesine ibraz edip, icra edilebilirliğine ilişkin bir şerh verilmesini talep edebilirler. Bu şerhi içeren anlaşma, ilâm niteliğinde belge sayılır.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi, niteliği itibarıyla bir çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılır. Bu incelemenin kapsamı anlaşmanın içeriğinin tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği işler arasında yer alıp almadığı ve cebri icraya elverişli olup olmadığı hususlarıyla sınırlıdır. Anlaşma belgesine icra edilebilirlik şerhi verilmesi için mahkemeye yapılacak olan başvuru ile bu başvurunun reddi üzerine ilgili tarafından istinaf yoluna gidilmesi hâlinde, maktu harç alınır. Taraflar anlaşma belgesini icra edilebilirlik şerhi vermeden bir başka resmî işlemde kullanmak isterlerse, damga vergisi de maktu olarak alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Arabulucular Sicili

Arabulucular sicilinin tutulması

MADDE 19- (1) Daire Başkanlığı, özel hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk yapma yetkisini kazanmış kişilerin sicilini tutar. Bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgiler, Daire Başkanlığı tarafından elektronik ortamda da duyurulur.

(2) Arabulucular sicilinin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Arabulucular siciline kayıt şartları

MADDE 20- (1) Sicile kayıt, ilgilinin Daire Başkanlığına yazılı olarak başvurması üzerine yapılır.

(2) Arabuluculuk siciline kaydedilebilmek için;

a) Türk vatandaşı olmak,

b) Dört yıllık lisans eğitimi almış olmak,

c) Tam ehliyetli olmak,

ç) Taksirli suçlar dışında herhangi bir sabıkası bulunmamak,

d) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olmak

gerekir.

(3) Arabulucu, sicile kayıt tarihinden itibaren faaliyetine başlayabilir.

Arabulucular sicilinden silinme

MADDE 21- (1) Daire Başkanlığı, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydını siler.

(2) Daire Başkanlığı, bu Kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediğini tespit ettiği arabulucuyu yazılı olarak uyarır; bu uyarıya uyulmaması hâlinde arabulucunun savunmasını aldıktan sonra, gerekirse adının sicilden silinmesini Kuruldan talep eder.

(3) Arabulucu, arabulucular sicilinden kaydının silinmesini her zaman isteyebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Eğitim ve Eğitim Kuruluşları

Arabuluculuk eğitimi

MADDE 22- (1) Arabuluculuk eğitimi, dört yıllık lisans eğitiminin tamamlanmasından sonra alınan, arabuluculuk faaliyetinin yürütülmesiyle ilgili temel bilgiler, iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve davranış psikolojisi ile yönetmelikte gösterilecek olan diğer teorik ve pratik bilgileri içeren ve asgari yüzelli saatlik eğitimi ifade eder.

(2) Hukuk lisans diplomasına sahip olmayan kimselerin arabuluculuk eğitimini tamamlamış sayılmaları için, yüz saatlik temel hukuk eğitimini de almış olmaları gerekir.

Eğitim kuruluşlarına izin verilmesi

MADDE 23- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek olan kuruluşlar, Daire Başkanlığından izin almak zorundadır. Daire Başkanlığı tarafından izin verilen eğitim kuruluşlarının listesi elektronik ortamda yayımlanır.

(2) İzin için yazılı olarak başvurulur. Bu başvuruda eğitim programı, eğiticilerin sayısı ve uzmanlıkları ile eğitim kuruluşu veya eğitim programının finansman kaynakları hakkında gerekçeli bilgi verilir.

(3) Başvuruda sunulan belgelere dayalı olarak, eğitimin amacına ulaşacağı ve eğitim kuruluşlarında eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanacağı tespit edilirse, ilgili eğitim kuruluşuna en çok üç yıl için geçerli olmak üzere izin verilir.

İzin süresinin uzatılması

MADDE 24- (1) Sicile kayıtlı olan bir eğitim kuruluşu kayıt süresinin bitiminden en erken bir yıl ve en geç üç ay önce, sicildeki kaydının geçerlilik süresinin uzatılmasını yazılı olarak talep edebilir. Eğitim kuruluşunun 26 ncı maddeye göre sunduğu raporlardan, arabuluculuk eğitiminin başarılı şekilde devam ettiğinin anlaşıldığı ve 27 nci maddede belirtilen sebeplerin bulunmadığı hâllerde, verilmiş bulunan iznin geçerlilik süresi her defasında üç yıl uzatılabilir. Eğitim kuruluşu, süresi içinde yaptığı başvuru hakkında karar verinceye kadar listede kayıtlı kalır.

Arabuluculuk yetki belgesi

MADDE 25- (1) Eğitim kuruluşları, eğitimlerini başarıyla tamamlayan kişilere arabuluculuk eğitimini tamamladıklarına dair bir belge verir.

Daire Başkanlığına bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 26- (1) Eğitim kuruluşları, Ocak ayında bir önceki yıl içinde gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetinin kapsamı, içeriği ve başarısı konusunda Daire Başkanlığına bir rapor sunar.

Eğitim kuruluşuna verilen iznin iptali

MADDE 27- (1) Aşağıdaki hâllerde, eğitim kuruluşuna verilmiş olan izin, Daire Başkanlığının talebi üzerine Kurul tarafından iptal edilir:

- a) İzin verilebilmesi için aranan şartlardan birinin ortadan kalkmış veya mevcut olmadığını tespit edilmiş olması.
- b) Eğitimin yeterli şekilde verilememesi.
- c) Arabuluculuk yetki belgelerinin düzenlenmesinde sahtecilik veya önemli hatalar yapılması.
- ç) 26 ncı maddedeki rapor verme yükümlülüğünün yapılan ihtarla rağmen yerine getirilmemesi.
- d) Eğitim faaliyetinin devamlılığının sağlanmadığının tespit edilmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevler

Kuruluş ve teşkilat

MADDE 28- (1) Bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur. Arabuluculuk hizmetleri bu Daire Başkanlığı tarafından yürütülür.

(2) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin olarak bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık bünyesinde Arabuluculuk Kurulu oluşturulur.

Daire Başkanlığı

MADDE 29- (1) Daire Başkanlığı, bir daire başkanı, yeteri kadar tetkik hâkimi, denetim görevlisi ve diğer uzman personelden oluşur.

(2) Arabuluculuk hizmetlerinin yönetimine dair tüm işlem ve uygulamalar ile arabuluculuk eğitim kuruluşları ve arabulucuların denetimiyle görevlendirilmek üzere Genel Müdürlükte denetim görevlisi istihdam edilebilir. Bunlar hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilimler, idari bilimler, iktisat, maliye ve işletme alanlarında en az dört yıllık öğretim yapan yüksek öğretim kurumlarından mezun olanlar arasından yapılacak yarışma ve yeterlilik sınavı sonucunda mesleğe alınırlar.

(3) Denetim görevlilerinin hal ve hareketlerinde görevleriyle bağdaşmayan durumları, yapılacak inceleme ve soruşturma sonucunda tespit edilenlerle, olumsuz sicil alanlar kazanılmış hak aylık dereceleri ile buldukları kadro derecelerine eşit Bakanlığın merkez veya taşra teşkilatındaki diğer bir kadrosuna atanabilirler. Denetim görevlilerinin, mesleğe giriş ve yeterlik sınavları, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esas ve usulleri yönetmelikle düzenlenir.

Daire Başkanlığının görevleri

MADDE 30- (1) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Arabuluculuk hizmetlerinin düzenli ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak.
- b) Arabuluculukla ilgili yayın yapmak, bu konudaki bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.
- c) Kurulun çalışması ile ilgili her türlü karar ve işlemi yürütmek ve görevleri ile ilgili bakanlık, diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan vakıf ve dernekler ile uygun görülen gönüllü gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yapmak.
- ç) Arabuluculuk kurumunun tanıtımını yapmak, bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek, ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve seminer gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.
- d) Ülke genelinde arabuluculuk uygulamalarını izlemek, ilgili istatistikleri tutmak ve yayımlamak.
- e) Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşlar tarafından bu amaçla yapılan başvuru ile sicildeki kaydın geçerlilik süresinin uzatılması talebini karara bağlamak, arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarını listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.
- f) Arabulucu sicilini tutmak, sicile kayıt taleplerini karara bağlamak, 21 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkraları kapsamında arabulucunun sicilden silinmesine karar vermek ve bu sicilde yer alan kişilere ilişkin bilgileri elektronik ortamda duyurmak.
- g) Denetim görevlileri aracılığıyla arabulucuların denetimini yapmak.
- ğ) Arabulucular tarafından arabuluculuk hizmetlerinin sonucunda düzenlenen belgelerin kayıtlarını tutmak ve birer örneklerini saklamak.
- h) Görev alanına giren kanun ve düzenleyici işlemler hakkında inceleme ve araştırma yaparak Genel Müdürlüğe öneride bulunmak.
- ı) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlayarak Kurulun bilgisine sunmak.
- i) Yıllık Arabuluculuk Asgarî Ücret Tarifelerini hazırlamak.
- j) Arabulucuların ödeyecekleri kayıt aidatını ve yıllık aidatları tahsil etmek.

Kurul

MADDE 31- (1) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Hukuk İşleri Genel Müdürü.
- b) Daire Başkanı.
- c) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından hukuk mahkemelerinde görev yapmakta olan birinci sınıfa ayrılmış hâkimler arasından seçilecek iki hâkim.
- ç) Türkiye Barolar Birliğinden iki temsilci.
- d) Türkiye Noterler Birliğinden bir temsilci.
- e) Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilen özel hukuk alanından iki öğretim üyesi.
- f) Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu.
- g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden bir temsilci.

- ğ) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Odaları Birliğinden bir temsilci.
h) Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Merkezi Müdürü.
(2) Başkan ihtiyaca göre Kurul toplantılarına uzman kişileri çağırabilir.
(3) Kurul başkanı Genel Müdürdür. Genel Müdürün bulunmadığı toplantılarda Başkanlık görevi Daire Başkanı tarafından yerine getirilir.
(4) Kurul, Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda en az iki kez toplanır. Ayrıca, Başkanın veya en az beş üyenin talebiyle Kurul her zaman toplantıya çağırılabilir.
(5) Kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Mazeretsiz olarak art arda iki toplantıya gelmeyen üyenin üyeliği düşer.
(6) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.
(7) Kurul üyelerinin ulaşım, konaklama ve diğer zorunlu giderleri Bakanlıkça karşılanır.
(8) Kurulun çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 32- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel ilkeler ile arabuluculuk meslek kurallarını belirlemek.
b) Arabuluculuk eğitimine ve bu eğitimin sonunda yapılacak olan sınava ilişkin temel ilke ve standartları tespit etmek.
c) Arabulucuların denetimine ilişkin kuralları belirlemek.
ç) Bu Kanuna göre çıkarılması gereken ve Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yönetmelik taslaklarına, gerekirse değişiklik yaparak, son şeklini vermek.
d) Eğitim kuruluşlarının eğitim izinlerini iptal etmek.
e) 21 inci maddenin ikinci fıkrası kapsamında arabulucunun sicilinden silinmesine karar vermek.
f) Arabulucuların ödeyecekleri sicile kayıt aidatını ve yıllık aidatları tespit etmek.
g) Arabuluculuk Asgarî Ücret Tarifesini gerekiyorsa değişiklik yapmak suretiyle onaylamak.
ğ) Daire Başkanlığı tarafından yürütülecek faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere tavsiyelerde bulunmak.
h) Daire Başkanlığının yıllık faaliyet raporu ve plânı hakkında görüş bildirmek.
ı) Daire Başkanlığının faaliyet plânında yer alan konularla ilgili kurum ve kuruluşların uygulamaya sağlayabileceği katkıları belirlemek.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

Gizliliğin ihlâli

MADDE 33- (1) 4 üncü maddedeki yükümlülüğe aykırı hareket ederek bir kişinin hukuken korunan menfaatinin zarar görmesine neden olan kişi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

- (2) Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son ve Geçici Hükümler

Kadrolar

MADDE 34- (1) Ekli (1) ve (2) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usûlü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Yönetmelikler

MADDE 35- (1) Arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kurumlarının nitelikleri ve denetlenmesi ile eğitimin içeriği ve standartları, yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavın ilke ve kurallarının belirlenmesi, arabuluculuk sicilinin düzenlenmesi ve arabulucularda aranacak koşullar, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi, bu Kanun hükümleri uygulanmaksızın alınmış olan arabuluculuk belgesinin geçerliliğine ilişkin usul ve esaslar ile bu Kanunun uygulanmasını gösterir diğer hususlar, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde kuruluş ve teşkilatlanma tamamlanır.

(2) Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen kurum ve kuruluşlar Kurulda görev yapacak temsilcileri Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Genel Müdürlüğe bildirir. İlk üç yıl için Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine 31 inci maddenin birinci fıkrasının (ç), (g) ve (ğ) bentlerindeki kurumlar birer fazla temsilci bildirirler.

(3) Arabulucu yerine ilgili kurumlardan bildirilen temsilcilerin Kuruldaki görev süresi bir yıldır. Adalet Bakanlığı tarafından bu sürenin sonunda seçilecek üç arabulucu ismi Kurula bildirilir. Bu şekilde seçimi yapılan arabulucular yerlerine atandıkları Kurul üyelerinin görev sürelerini tamamlar.

(4) Birinci fıkrada belirtilen kuruluş ve teşkilatlanmanın tamamlanmasından itibaren üç ay içinde Kurul toplanır. Kurulun ilk toplantı tarihi, Kurul üyeleri bakımından üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun yayımı tarihini takip eden bir yılın sonuna kadar alınan arabuluculuk belgesinin geçerliliği konusunda, Kurul tarafından yapılacak inceleme sonucunda, söz konusu belgenin bu Kanunda aranan koşullara uygun olarak verilip verilmediği, eksik kalan hususların ne suretle yerine getirileceği hususunda bir karar verilir. Bu başvurunun Kurulun ilk toplantısından itibaren altı ay içinde yapılması gerekir. Kurul tarafından Kanunda belirtilen koşullara uygun belge verildiği anlaşılan kişiler, Adalet Bakanlığı tarafından 20 inci madde kapsamında düzenlenecek sınava girmeye hak kazanırlar.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkartılır.

Yürürlük ve yürütme

MADDE 36- (1) Bu Kanunun;

- a) 28 ilâ 32 nci maddeleri ile geçici maddeleri yayımı tarihinde,
  - b) Diğer hükümleri ise yayımı tarihinden bir yıl sonra,
- yürürlüğe girer.

(2) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLÂTI : MERKEZ

(II) SAYILI CETVEL

İHDAS EDİLEN KADROLAR
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECE	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
Daire Başkanı	1	1	-	1
Tetkik Hâkimi	3	3	-	3
	TOPLAM	4	-	4

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLÂTI : MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL

İHDAS EDİLEN KADROLAR
(MESLEK MENSUPLARI)

SINIFI	UNVANI	DERECE	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Şube Müdürü	1	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	2	1	-	1
GİH	Denetim Görevlisi	5	5	-	5
GİH	V.H.K.İ.	9	5	-	5
GİH	Memur	9	5	-	5
GİH	Sosyolog	8	2	-	2
GİH	Sosyal Çalışmacı	8	2	-	2
GİH	Psikolog	8	2	-	2
GİH	Öğretmen	8	2	-	2
	TOPLAM		25		25

GENEL GEREKÇE

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleriyle uyuşmazlıkların çözümü son yıllarda pek çok ülkenin kanun koyucularını meşgul etmektedir. Uyuşmazlıkların dava yolu ile çözümü yerine, tarafların kendi iradeleri ile uzlaşarak uyuşmazlığa son vermeleri, toplumsal barışın korunması açısından tercih sebebi sayılmaktadır. Bu yolların geniş kapsamlı ve etkin bir biçimde işlerlik kazanması mahkemelerin iş yükünün azalmasına katkı sağlayacaktır.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, aslında yargı sistemi ile rekabet içinde olmadığı gibi, amaç yargısal yollara başvuru imkânını ortadan kaldırmak da değildir. Devlete ait olan yargı yetkisinin mutlak egemenliğine zarar vermeden uyuşmazlıkların daha basit ve kolay çözümü amaçlanmaktadır.

Hazırlanan Tasarı, sadece tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri, yabancı unsurlu olanlar da dahil, özel hukuk ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda uygulanacaktır.

Uyuşmazlıkların anlaşmaya varmak suretiyle çözümü hakkında pek çok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden birisi de arabuluculuktur. 2002 yılında Birleşmiş Milletler Ticaret Komisyonu (UNCITRAL) tarafından Milletlerarası Ticari Arabuluculuğa İlişkin Model Kanun hazırlanmıştır. Bu düzenleme ile, Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından arabuluculuk hakkında hazırlanacak kanunların mümkün olduğu kadar yeknesak olması amaçlanmıştır. 1998 yılından itibaren Avrupa Birliği içinde de uyuşmazlıkların anlaşmak suretiyle çözümü konusunda çalışmalar başlamıştır. 15-16 Ekim 1999 tarihinde Tampere’de düzenlenen Avrupa Birliği zirvesinde, üye devletler Avrupa’da adalete daha iyi erişime ilişkin olarak mahkeme dışı alternatif yöntemler oluşturmaya davet edilmiştir. Bu çalışmalar sonunda 2002 yılında hazırlanan Yeşil Kitap ile alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından birisi olan arabuluculuk hakkındaki ilkeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sayede adalete daha iyi erişim sağlayacak alternatif uyuşmazlık çözümlerinin fark edilmesi, yasama faaliyetlerinin bu yönde gerçekleştirilmesi ve alternatif uyuşmazlık çözümlerine politik öncelik verilmesi amaçlanmıştır.

Adalete erişim, Anayasamızın 36 ncı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde güvence altına alınan temel bir haktır. Alternatif uyuşmazlık çözümleri ile taraflar uzlaştırma sürecine dahil olmakta ve kendi iradeleriyle anlaşarak sonuca ulaşmaktadırlar. Alternatif uyuşmazlık çözümü bu yönüyle, Devletin, yargı yetkisi dışında uyuşmazlıkların çözümü konusunda kişilere sunduğu bir imkândır. Tarafların kendi aralarındaki uyuşmazlıkları her zaman anlaşarak ve üçüncü kişilerin aracılığından faydalanarak çözümleyebilecekleri düşünülebilirse de; bu alanda da Devletin düzenleme yapması bir gerekliliktir.

2004 yılında Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin, Hukuk ve Ticarî Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Belirli Yönlerine İlişkin Direktif Tasarısı, medenî hukuk alanında ve ticarî konularda arabuluculuğa ilişkin hükümler içermektedir. Bu Direktif Tasarısında, Avrupa Birliği içinde hakkın korunması ve temini bakımından, üye ülkelerin zor ve karmaşık hukuk ve idare sistemi yerine, daha kolay ve daha basit biçimde uyuşmazlıkların anlaşma ile çözümü amaçlanmıştır. Bu süreç içinde, Avrupa Birliğine üye ülkelerde de alternatif uyuşmazlık çözümüne ilişkin kanunlar kabul edilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Alternatif uyuşmazlık çözümleri ceza yargısı ile idarî yargı alanında da kabul edilmektedir. Ancak, özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkların niteliği ve arabuluculuk yöntemlerinin de farklı olması nedeniyle, ceza ve idarî uyuşmazlıklardan ayrı olarak düzenlenmesinin isabetli olacağı düşünülmüştür. Öte yandan, bu yöndeki düzenlemenin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu içinde yer alması düşünülebilir ise de genel bir kanunda bu hükümlere yer verilmesi yerine, ayrı bir kanunla düzenlenmesinin daha doğru bir yaklaşım olacağı sonucuna varılmıştır. Nitekim, Avusturya, Almanya, Bulgaristan, Macaristan ve Slovakya gibi ülkelerde de arabuluculuk özel kanunlarla düzenlenmiştir.

Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları sınırlı değildir. Her ülkeye ve sosyolojik gerçeklerine uygun alternatif uyuşmazlık çözümleri mevcuttur. Ancak, arabuluculuk, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri içinde en yaygın ve başarılı olanıdır. Bu nedenle, hazırlanan Kanun Tasarısı, arabuluculuğa ilişkindir. Arabulucu, tarafların anlaşarak seçtikleri üçüncü bir kişidir. Arabuluculuk süreci sonunda arabulucu bir karar vermez, bilimsel yöntemlerle, taraflar arasındaki iletişimi sağlayarak, uyuşmazlığın çözümünü mümkün kılmayı amaçlar.

Hâkim, tarafları arabulucuya yönlendirebileceği gibi, taraflar da dava açılmasından önce bu yola kendiliğinden başvurabilirler. Arabulucuya başvuru konusunda çeşitli ülkelerde farklı yöntemler kabul edilmiştir. Bazı ülkelerde arabulucuya başvuru tamamen tarafların iradesine bırakılmıştır. Nitekim Fransa, Belçika, Avusturya, Bulgaristan ve Macaristan'daki düzenlemeler bu yöndedir. Diğer bir sistem ise arabuluculuğa başvurunun teşvik edilmesidir. İspanya, İtalya ve İngiltere'de durum böyledir. Üçüncü bir sistem de, dava açılmadan önce tarafların arabulucuya başvurmasının zorunlu kılınmış olmasıdır. Bazı uyuşmazlıklar için, Almanya ve Yunanistan'da bu yöntem benimsenmiştir. Arabuluculuğun ihtiyarî olması nedeniyle, Kanun Tasarısında, tarafların hiçbir zorlama olmaksızın kendi iradeleriyle bu yola başvurması kabul edilmiştir.

Tasarının hazırlanmasında, UNCITRAL Model Kanun ve Avrupa Birliği Direktif Tasarısı dışında, Özel Hukukta Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Alternatif Usuller Hakkında Yeşil Kitap ile Avusturya Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuğa İlişkin Federal Kanun, Almanya'nın 1999 yılında yürürlüğe giren Baden Württemberg Uzlaşma Kanunu ile Bavyera'nın 2000 yılında kabul edilen Özel Hukukta Zorunlu Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Kanunu, Macaristan Arabuluculuk Kanunu ile son yıllarda kabul edilmeleri nedeniyle Bulgaristan ve Slovakya Arabuluculuk Kanunları dikkate alınmıştır. Bu yazılı kaynaklar yanında, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, İtalya, İspanya ve Kanada gibi ülkelerin uzmanlarıyla çeşitli zamanlarda toplantılar yapılmış, Almanya, Hollanda ve Avusturya gibi ülkelerin uzmanları ve uygulamacılarıyla bir araya gelinerek, mukayeseli hukuktaki gelişmeler izlenmiştir.

Arabuluculuk sürecinin desteklenmesi için, maddî hukuktaki sürelerle ilişkin bir düzenleme yapılması gereklidir. Bu amaçla, arabuluculuk sürecinin zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmayacağı kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyetinin başarı ile sonuçlanabilmesi ve bu çözüm yoluna güven duyulabilmesi için, arabulucunun öncelikle bağımsız ve tarafsız olması gerekir.

Arabulucuların iyi yetişebilmesi, iyi bir eğitim almalarını gerektirir. Bu konuda eğitim verecek kurumların, gerekli koşullara sahip olmak şartı ile Adalet Bakanlığından izin almaları hâlinde arabulucuları eğitebilecekleri kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyeti sırasında tarafların ve arabulucunun edindiği bilgiler gizli tutulmalıdır. Arabuluculuk faaliyeti sırasında taraflarca ileri sürülen belge ve bilgilere, diğer yargı mercileri önünde, örneğin mahkemelerde ya da tahkimde dayanılmaz. Bunun nedeni, arabuluculuk faaliyetine güven sağlanması ve verilen ödümlerin aleyhe kullanılmasının önlenmesidir. Bu belge ve bilgiler, mahkemeler tarafından da istenemeyecektir.

Tasarıda, arabulucunun uyuşmazlığın çözümünde üstlendiği rolün önemi ve arabuluculuk yönteminin güvenilir olmasını sağlamak amacıyla, sadece eğitim almış ve sicile kayıtlı arabulucuların, arabuluculuk yapabilecekleri kabul edilmiştir.

Süreç içerisinde üstlenmiş olduğu görevin özel önemi ve ağırlığı gözetilerek arabulucunun seçimi, nitelikleri, hak ve yükümlülükleri ile ilgili olarak özel hükümler sevk edilmiştir. Aynı amaçla, arabulucuların bir sicile kaydedilmesi, denetlenmesi ve gerektiğinde sicilden silinmesine yer verilmiştir.

Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşma sağlanması hâlinde, taraflar bir anlaşma belgesi düzenleyebilirler. Taraflar isterse icra mahkemesine başvurarak bu belgeye icra edilebilirlik şerhi verdirebilirler. İcra mahkemesinin böyle bir şerh verebilmesi için, anlaşma suretiyle çözüme kavuşturulan uyuşmazlığın, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf

edebileceği bir işten kaynaklandığını ve içerik itibarıyla cebri icraya elverişli olduğunu tespit etmesi gerekir. Bu şekilde icra edilebilirlik şerhi verilmiş olan anlaşma belgesi, ilâm niteliğinde belge sayılacaktır.

Uyuşmazlıkların arabuluculuk yoluyla çözümü, ancak zaman içinde genel kabul gören bir alternatif uyuşmazlık çözümü hâline gelebilecektir. Bu sebeple, öncelikle uyuşmazlıkların arabuluculuk yöntemiyle çözüm yolunun topluma tanıtılması ve olumlu yönlerinin anlatılması gerekecektir. Bunun, Adalet Bakanlığı içinde kurulacak Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi doğru bulunmuştur. Başkanlığın, uluslararası alanda toplantılar yapması, uygulamayı izlemesi, gerekli yasal değişiklikleri önermesi, anket ve istatistik çalışması yapması bu açıdan son derece önemlidir.

Arabuluculuğun özendirilmesi için tarafların imzaladıkları anlaşma belgesinin, maktu damga vergisi ve harca tâbi olması kabul edilmiştir.

Arabuluculuk faaliyetinin düzenle yürütülebilmesi için ayrı bir teşkilâtlanmaya gidilmiş, bu teşkilâtlanma da Adalet Bakanlığı bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, arabuluculukla ilgili asıl görevler, Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bırakılarak, arabuluculuk faaliyetleri için ayrı bir Daire Başkanlığı kurulması öngörülmüştür. Bunun yanında, yürütülecek faaliyete katılım ve objektifliğin sağlanabilmesi amacıyla, farklı kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılacakları ayrı bir Arabuluculuk Kurulu oluşturulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, arabuluculuk kurumunun hangi tür uyuşmazlıklarda ve hangi kayıtla uygulanma alanı bulacağı hüküm altına alınmıştır. Her şeyden önce arabuluculuk kurumunun işlerlik kazanacağı alan, yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, özel hukuk uyuşmazlıklarıdır. Öte yandan, anılan kurum, her tür hukuk uyuşmazlıklarında değil; ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri, yani “sulh olmak suretiyle sona erdirebilecekleri hukuk uyuşmazlıkları” bağlamında uygulanma alanı bulacaktır. Bu durum karşısında, kamu düzenine ilişkin olan ve dolayısıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunmalarına olanak vermeyen hukukî ilişkilerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında, arabuluculuk kurumuna müracaat edilemeyecektir.

MADDE 2- Maddede bu Kanunun uygulanması bakımından belirleyici olan kavramlara ve kurumlara yüklenen anlam ve içeriğin ne olduğu açıklanmıştır. Kanunun uygulanması bakımından merkezî bir konumda bulunan “arabuluculuk” kavramına yüklenen anlam ve içerik, “uzlaştırma” kavramından temel farklılıklarına da işaret edilmek suretiyle tespit edilmiştir. Bu tanımlama çerçevesinde arabuluculuk, uyuşmazlık içine düşmüş olan tarafları konuşmak ve müzakerelerde bulunmak amacıyla bir araya getiren, birbirlerini anlamalarını ve bu suretle “kendi çözümlerini kendilerinin üretmelerini sağlamak” için aralarındaki iletişimi kolaylaştıran, uzmanlık eğitimi almış, bağımsız, tarafsız ve objektif bir konumda bulunan üçüncü kişinin katkısı ya da katılımıyla yürütülen, gönüllü olarak işlerlik kazanan bir uyuşmazlık çözme yöntemidir. Bir başka ifade ile, arabulucu, uyuşmazlık hakkında herhangi bir karar veremez, taraflara çözüm önerilerinde bulunamaz. Arabulucu, sadece sistematik bir biçimde iletişim teknikleri uygulamak suretiyle, taraflar arasında iletişimin kurulmasını kolaylaştırır ve diyalog sürecinin işlerlik kazanmasına ve bunun canlı tutulmasına katkı sağlar; taraflara rahat ve özgür bir müzakere ortamı yaratmak suretiyle, sorumlulukları kendilerine ait olmak üzere çözümü kendilerinin bulmasına yardımcı olur. Diğer bir anlatımla arabulucu, uyuşmazlığı bir karar vermek suretiyle çözmeyi değil; ikna ve telkin ile tarafların yeniden müzakerelere girişmelerine ve bir anlaşma sağlamalarına imkân veren bir ortamı oluşturmayı hedefler; haklıyı veya haksızı bulmaya yahut belirlemeye yönelik olarak değil, tarafların her ikisinin de menfaatlerinin en uygun bir şekilde dengelenmesini öngören bir anlaşma zemininin bulunmasına çaba sarfederek uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasını gerçekleştirmeye çalışır.

Arabulucu, tarafların üzerinde anlaşabilecekleri noktaları, ortak paydaları tespit eder ve bu zemin üzerinde mutabakata varmalarına yönelik olarak faaliyet gösterir; taraflara çözüm önerisi geliştirip bunu onlara empoze edemez ve geliştirilen çözüm önerisi üzerinde anlaşmaya varmaları için onları zorlayamaz. Arabuluculuk görüşmelerinde tarafların birbirleri ile iletişim kurmaları ve bunun pekiştirilmesi ile birbirlerine ait menfaatleri ve ortak yönleri daha iyi anlamaları ve somut duruma göre işlerlik kazanabilecek değişik çözüm seçeneklerini genel bir çerçevede üretip, değerlendirmeleri temin edilir. Arabuluculuk sürecinin işleyişinde ve sonucun elde edilmesinde tümüyle taraflar egemendir.

Arabuluculuk tanımlaması çerçevesinde, vurgulanması gereken bir diğer husus ise, taraflardan birisinin, uyuşmazlığın çözümü bağlamında sunmuş olduğu somut bir önerinin arabulucu tarafından karşı tarafa iletilmesinin, arabulucu tarafından çözüm önerisi geliştirilip diğer tarafa empoze edilmesi şeklinde yorumlanamayacağıdır. Yine bu çerçevede son olarak kaydedilmesi gereken diğer bir husus ise, arabuluculuk sürecinin, başından sonuna dek tümüyle ihtiyarî olarak işlerlik kazanan, gönüllü olarak uygulanma alanı bulan bir uyuşmazlık çözme yöntemi olduğudur.

MADDE 3- Arabuluculuk yoluyla uyuşmazlık çözme yönteminin en temel ilkeleri, iradî olma ve eşitlik ilkesidir. Bu ilkeler, arabuluculuk yöntemiyle uyuşmazlık çözümünün niteliğinden kaynaklanmaktadır. Devlet yargısı dışında, arabuluculuğa başvurmak, süreci

yürütmek ve sonuçlandırmak bakımından gönüllü olmak bu yolun başarısını sağlamaktadır. Ayrıca, taraflar bu yola başvururken ve bu süreci yürütürken, eşit oldukları ve bunu hissettikleri ölçüde sürecin başarılı olması mümkündür.

Birinci fıkrada, arabuluculuk yolunun iradî olması ortaya konulmuştur. Taraflar, öncelikle uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla sonuçlandırma konusunda anlaşmalıdırlar. Tarafların her ikisini veya birini, zorla bu sürecin içine dahil etmek mümkün değildir. Uyuşmazlığın devlet yargısına taşınmadan çözülmesi için, hem kanunî düzenlemelerle hem de uygulamada taraflar teşvik edilebilir, bunu cazip kılacak bazı tedbirler alınabilir. Nitekim bu düzenleme içinde de bu yönde bazı hükümlere yer verilmiştir. Ancak, tarafları buna mutlak anlamda zorlamak, bu yolun niteliğine tamamen aykırıdır. Bu yönde teşvik etmekle zorlamak arasındaki sınırın iyi çizilmesi gerekir. Şüphesiz bir uyuşmazlığı inatla sürdürmek veya çözümü zora sokmak için çaba gösteren tarafı engellemekte, tarafların dışında, kamunun da yararı vardır. Nitekim mahkeme önünde yapılan yargılamalarda da kötü niyetle dava açan ya da dürüstlük kuralına aykırı davranan taraflar için bir takım yaptırımlar öngörülmüştür. Ancak, bu yaptırımın uygulanması tarafları mahkeme dışında çözüme zorlamak sonucu doğuramaz; aksi halde herkesin meşru vasıta ve yollardan hak arama özgürlüğüne sahip olduğu konusundaki Anayasa hükmüne aykırılık meydana gelir. Gönülsüz ve isteksiz, sırf mecbur olduğu için başlayan böyle bir süreçten başarılı sonuç da elde edilemez. Tarafı zorla masaya getirmek mümkün olsa da zorla masada tutmak ve müzakere zemini yakalamak mümkün değildir. Ayrıca, gönülsüz yapılan bir anlaşma da kalıcı olmayacak, en azından uygulama aşamasında bir çok sorun çıkacaktır. Taraflar, sürecin iradî olması çerçevesinde, arabuluculuk faaliyetinin başlangıcında da sürecin hangi kapsamda ve nasıl yürütüleceğini belirleyebilirler. Arabuluculuk faaliyetinin iradî olmasının gereği olarak, tarafların başladıkları bu süreci devam ettirip ettirmemek konusunda da serbestileri söz konusudur. Taraflar istedikleri zaman bu süreçten çekilebilirler, onların artık bu yolla uyuşmazlığı çözmek istememelerini de kabul etmek gerekir. Bu sürecin nasıl sonuçlandırılacağı da taraflara bağlıdır. Uyuşmazlığı tamamen çözen bir anlaşmaya varılabileceği gibi, kısmen çözüme varılabilir veya farklı bir çözümle de arabuluculuk faaliyeti sonuçlandırılabilir. Yani, süreç her zaman uzlaşma ve anlaşmayla sonuçlandırılmak zorunda değildir. Bu, arabuluculuğun esnek yapısının da bir gereğidir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, arabuluculuk sürecinde tarafların eşitliği vurgulanmıştır. Taraflar, bu uyuşmazlık çözüm yoluna başvururken ve süreç boyunca eşit haklara sahiptir. Eşitlik, hemen her konuda, özellikle de uyuşmazlığın çözümünde öncelikle göz önünde tutulması gereken Anayasal bir ilkedir. Eşitlik hem yargılama yapılarak varılan çözüm yöntemlerinde hem de yargılama yapılmadan varılan çözüm yöntemlerinde ortak bir ilkedir. Ancak, her iki çözüm yönteminde uygulanması ve alanı belirli farklılıklar taşımaktadır. Bu farklılıklar, uyuşmazlık çözüm yönteminin niteliği ve tarafların bu yöntem içindeki konumlarından kaynaklanmaktadır. Kendisini diğer tarafla tam olarak eşit hissetmeyen veya kanunen böyle muamele görmeyen bir tarafın, uzlaşmasından değil, mecburen bir sonuca katlanmasından söz edilebilir. Kanun önünde eşit olma ve uyuşmazlık çözüm sürecinde eşit haklara sahip olma, bir uyuşmazlık hangi yolla çözülürse çözülsün gözetilmesi gereken bir ilkedir. Bu ilke, yargı organları önünde de uyuşmazlıklar çözülürken, adil yargılanma ve hukukî dinlenilme hakkının bir gereğidir. Aynı şekilde, silahların eşitliği ilkesi olarak da ifade edilen, yargılamada tarafların eşit hak ve imkânlarla sahip olması, her zaman göz önünde tutulmalıdır. Benzer bir durum arabuluculuk yoluyla uyuşmazlığın çözümünde de söz konusudur. Taraflardan birini dışlayarak veya ona daha az söz hakkı vererek varılan sonuçta, gerçek bir uzlaşmadan ya da anlaşmadan söz edilemez. Devlet yargısı önünde eşit olan tarafların, iradî olarak başlatıp yürüttükleri arabuluculuk sürecinde de eşit olmaları düşünülemez. Fıkrada bu durum çok açık ve tüm süreci kapsayacak şekilde vurgulanmıştır.

MADDE 4- Arabuluculuk konusunda gözetilmesi gereken ilkelerden biri de gizliliklidir. Tarafların devlet yargısı dışında, arabuluculuk yoluyla uyuşmazlığı çözmek istemelerinin en

önemli sebeplerinden biri, aralarındaki uyuşmazlığın üçüncü kişilerce bilinmesini istememeleridir. Mahkeme önünde yapılan yargılamada, özellikle duruşmaların alenî olması, temelini Anayasada bulan bir kuraldır, gizlilik istisnadır. Gizlilik, bazen tarafların mahkeme dışındaki uyuşmazlık çözüm yoluna başvurmalarındaki en önemli etken olabilir. Önemli ticarî ilişkileri olan iki tarafın, yüksek meblağlara varan bir konuda uyuşmazlık içinde olduklarını üçüncü kişilerin bilmesi, onların piyasadaki itibarlarını ve iş ilişkilerini etkileyebilir ya da iki taraf arasında sır niteliğindeki birtakım hususların kamuoyu önüne çıkması istenmeyebilir. Karşılıklı suçlamalarla yürütülen bir yargılamadan sonra, tarafların tekrar eski ilişkilerini sürdürmeleri mümkün değildir. Bununla birlikte, gizli ve sadece taraflar arasında kalan bir uyuşmazlık çözüm sürecinde, tarafların daha dikkatli davranması, birbirlerine zarar vermek yerine uyuşmazlığı çözmeye odaklanmaları mümkün olacaktır. Bu ise, çözümün daha kolay bulunmasına yardımcı olacağı gibi, duygusal tepkiler yerine, tarafların kendi kontrollerinde mantikî çözüm arayışlarını mümkün kılacak, bundan sonra da ilişkilerin sürdürülmesine katkı sağlayacaktır. Gizlilik, tarafların kendi aralarında söz konusu olduğu gibi, arabulucu bakımından da dikkat edilmesi gereken bir ilkedir. Ancak, her iki yönüyle de gizlilik, tarafların iradelerine bağlıdır. Gizliliğe aykırı davranmanın yaptırımını da ayrıca düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, gizliliğin arabulucuya ilişkin yönü vurgulanmıştır. Arabulucu, kural olarak kendisine sunulan veya başka türlü elde ettiği bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür. Ancak, taraflar, isterlerse bunun aksini kararlaştırabilirler; aksini kararlaştırma açık şekilde olmalı, arabulucu açık bir irade yoksa, yorumla bu sonuca varamamalıdır. Arabulucu, bir yönüyle kendisine başvuru olan uyuşmazlık konusunda tarafların sırdaşdır. Tarafların kendisi ile paylaştığı bu sırları saklamak durumundadır. Bu yönüyle arabulucu, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilerden biri sayılacaktır ve kanunların öngördüğü çerçevede bir yargılamada tanıklıktan çekinme ya da kanunî bir zorunluluk olmadıkça sır saklama yükümlülüğü altında olacaktır. Arabulucunun bu yükümlülüğe uymaması durumunda, bu Kanunda belirtilen sicilden silinme veya cezaî yaptırımlara muhatap olma sonucu ile karşılaşması söz konusu olabileceği gibi, tarafların ayrıca arabulucunun hukukî sorumluluğu yoluna gitmesi de mümkündür.

Maddenin ikinci fıkrasında, gizliliğin taraflara ilişkin yönü vurgulanmıştır. Taraflar arabuluculuk faaliyetinin gizliliği konusunda aksini kararlaştırmamışlarsa bu konuda gizliliğe kendileri de uymak zorundadır. Buna rağmen taraflardan biri, kendisi ile ilgili olduğu ölçüde, zorunlu bazı sebeplerle diğer tarafla uyuşmazlığının az çok yansımaları olan hususları açıklamak durumunda kalabilir. Böyle durumlarda, açık ve diğer tarafa zarar veren bir ihlâl olup olmadığı iyi tespit edilmelidir.

MADDE 5- Bu hüküm, gizlilikle ilgili maddenin devamı niteliğinde olup, daha özel ve sık karşılaşılabilecek bir durumu açıklığa kavuşturmuştur. Çözümü için arabuluculuk yoluna başvuru olan uyuşmazlık hakkında, daha sonra doğrudan veya dolaylı bir yargılama yapılabilir. Bu durum, tarafların arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşamamalarından kaynaklanabileceği gibi, kısmî bir anlaşma sebebiyle de ortaya çıkabilir veya taraflar bu uyuşmazlık konusunda anlaşmış olabilirler, ancak bu uyuşmazlıkla bağlantılı başka uyuşmazlıklar ortaya çıkabilir.

Arabuluculuk konusundaki temel ilke olan gizlilik, tarafların aralarındaki uyuşmazlığın kendisinin, içeriğinin ve uyuşmazlık içinde kullanılan bilgi ve belgelerin de gizli kalmasını gerektirir. Bu gizliliğin korunacağına olan güven, tarafları arabulucuya başvurma konusunda daha fazla teşvik edecektir. Bu sebeple, maddede, gizlilik ilkesine ilişkin olarak arabuluculuk faaliyeti sırasındaki beyan, bilgi ve belgelerin kullanılmayacağı haller, kapsamı çizilerek belirtilmiş, böylece uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütler engellenmek istenmiştir. Bu madde, gizlilikle ilgili genel hükümden daha özel bir düzenlemeyi içermekte olup, tarafların

gizlilik konusunu özel olarak kararlaştırmamış olmaları hâlinde dahi, maddede belirtilen beyan ve belgelere delil olarak dayanmanın ve delil olarak dikkate alınmasının önüne geçmektedir. Şüphesiz tarafların karşılıklı açık iradeleri ile bu beyan ve belgeler delil olarak kullanılabilir.

Maddenin birinci fıkrasında, hangi beyan ve belgelerin, kimler tarafından, hangi kapsamda kullanılmayacağı belirtilmiştir. Söz konusu yasa, arabuluculuk faaliyetinin taraflarını, arabulucuyu, arabuluculuk faaliyetine katılmış olsun olmasın üçüncü kişileri kapsamaktadır. Bu yasa, uyuşmazlıkla ilgili doğrudan veya dolaylı bir yargılama sırasında geçerlidir. Ayrıca, yasağa dört bent hâlinde sayılan beyan ve belgeler dahil olup, bu beyan ve belgeler yargılamada delil olarak kullanılmayacağı gibi, bu konuda tanıklık da yapılamayacaktır. Yargılamanın mahkeme veya tahkim yoluyla yapılmasının bu konuda bir önemi yoktur. Maddenin kapsamına giren beyan ve belgeler şunlardır:

- Tarafların arabuluculukla ilgili daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği gizlilik kapsamındadır. Çünkü, taraflar, aralarındaki uyuşmazlığın daha sonra da olsa alenileşmesini ya da böyle bir yolla çözüm arayışı içinde olduklarının öğrenilmesini istemeyebilirler.

- Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler de yasa kapsamındadır. Çünkü, taraflar daha sonra bu görüş ve tekliflerle bağlı olmayacaklarını bilmenin rahatlığıyla, özgür ve samimi bir ortamda uyuşmazlığı müzakere edip sonuçlandırmaya çalışacaklardır.

- Bu konudaki diğer bir yasa, arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıa veya iddianın kabulüdür. Yukarıda açıklanan gerekçe yanında, diğer bir gerekçe de, tarafların arabuluculuk görüşmeleri sırasında kabul ettikleri vakıa ve iddialarla bağlı olmama yönündeki istekleridir. Yargılama dışında, özgür bir müzakere ortamında kabul edilen vakıa ve iddialarla bağlı olacağını düşünen taraflar, çok dikkatli davranacaklar, tartışma ve görüşmede istenen samimiyet sağlanamayacaktır. Söylediklerinin daha sonra aleyhlerine kullanılma ihtimali, tarafların açık olmaması sonucunu doğuracaktır. Bu ise, arabuluculukta sağlıklı sonuç almaya engeldir.

- Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler de gizliliğe dahildir. Bu bent, niteliği gereği özel bir öneme sahiptir. Bu bentle, tarafların uyuşmazlık sebebiyle sahip oldukları ve delil olarak kullanılacak tüm belgeler değil, sadece arabuluculuk dolayısıyla hazırladıkları belgeler yasa kapsamında tutulmuştur. Aksi halde, arabuluculuk faaliyeti sonuçsuz kalıp yargı yoluna başvurulduğunda, delil kullanmak, bir sonuca varmak mümkün olamaz. Eğer taraflar arabulucuya başvurmadan önce bazı belge ve bilgilere sahiplerse, arabuluculuk faaliyeti söz konusu olmasa da bu tür belge ve bilgileri kullanabilecek durumdaysalar, sırf arabulucuya başvurmuş ve bu belgeleri orada da kullanmış olmaları, daha sonra yargılamada bu belgelere dayanmalarına engel teşkil etmez. Ancak, bazı belgeler daha önce mevcut olmayıp, sadece arabuluculuk sebebiyle hazırlanmışsa (örneğin, arabuluculuğun başında, tarafların bir takım ikrarları, müzakere sırasında ara sonuç olarak hazırlanan belge ya da tutanaktaki borç ikrarı ya da kusur oranını kabul gibi), bu belgeler daha sonra yargılama aşamasında kullanılmayacaktır.

İkinci fıkrada, tereddütleri gidermek için beyan veya belgenin şeklinin yasa bakımından bir öneme sahip olmadığı, belge veya beyanın şekline bakılmadan yasağın uygulanacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, taraflar dışında, mahkeme, hakem ve idarî makamlara yönelik olarak yasağın kapsamı belirtilerek, birinci fıkradaki bilgilerin açıklanmasının bu makamlar tarafından istenemeyeceği vurgulanmıştır. Bu yasağa rağmen, söz konusu beyan veya belgeler, taraflarca veya tarafların bilgisi dışında herhangi bir şekilde delil olarak sunulursa, hükme esas alınamayacaktır. Katı şekilde düzenlenen yasağa, iki temel istisna getirilmiştir. Bunlar, söz konusu bilgilerin kullanılmasının bir kanun hükmü tarafından emredilmesi ya da bunların arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olmasıdır. Ancak, bu istisna da bir kanun hükmünün emri veya

arabuluculuk sonunda varılan anlaşmanın icrasının zorunlu kıldığı ölçüde geçerli olacaktır, gereksiz şekilde genişletilemeyecektir.

Dördüncü fıkroda, gizliliğin, amacına uygun olarak, doğrudan veya dolaylı her uyuşmazlık için geçerli olduğuna değinilmiştir. Yasağın geçerli olması için, arabuluculukta söz konusu olan uyuşmazlıkla, daha sonra ortaya çıkan hukuk davaları ve tahkimdeki uyuşmazlık konusunun aynı olması, örtüşmesi şart değildir. Böylece, yasağı dolaylı olarak delme yönünde kötü niyetli davranışların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Beşinci fıkroda, özellikle birinci fıkranın (ç) bendinde dolaylı olarak belirtilen husus, daha net şekilde açıklanmıştır. Birinci fıkroda belirtilen sınırlamalar saklı kalmakla birlikte, bir hukuk davasında veya tahkimde ileri sürülen caiz deliller, sırf arabuluculukta kullanılmış olmaları sebebiyle, kullanılamayacak hale gelmeyecektir. Yukarıda da belirtildiği üzere, arabuluculuk faaliyeti söz konusu olmasaydı dahi, taraflar bir delili ellerinde bulunduruyor veya elde edebiliyor ve aynı zamanda mahkeme veya tahkimdeki yargılamada o uyuşmazlık için caiz delil olarak kullanabiliyorsa, sırf daha önce bir arabuluculuk faaliyetinde kullanılması, delilin geçerliliğini etkilemeyecektir. Bu fıkranın diğer fıkralarla uyumlu şekilde değerlendirilmesi, diğer fıkraları aşan bir yoruma gidilmemesi gereklidir.

MADDE 6- Maddede resmî arabuluculuk unvanının hangi şartlarda kullanılabileceği belirtilmiştir. Taraflar, aralarındaki uyuşmazlığı çözmek için üzerinde anlaştıkları bir üçüncü kişiyi arabulucu olarak görevlendirebilirler. Ancak, bu kişiler arızî olarak arabuluculuk faaliyetini yerine getiriyorlarsa, bu unvanı resmî olarak kullanamazlar. Taraflar, eğer güveniyorlar ve uyuşmazlığın çözümünde yardımcı olacağına inanıyorlarsa, sicile kayıtlı olmayan, bu konuda eğitim almamış bir kimse üzerinde de arabulucu olarak anlaşabilirler. Ancak, arızî olarak ve tarafların isteğine uygun yürütülen bu faaliyet, o kimseye arabulucu sıfatını kazandırmaz ve bu Kanunda belirtilen yetkileri vermez. Sadece o uyuşmazlığa münhasır olarak faaliyette bulunabilir. Böyle bir arabuluculuk faaliyeti, bu Kanunda belirtilen diğer sonuçları da doğurmaz. Bir kimsenin arabulucu unvanını ve bu unvanın sağladığı hak ve yetkileri kullanabilmesi için, sicile kayıtlı olması gerekir. Ayrıca, arabulucunun sicile kayıtlı arabulucu olduğunun anlaşılabilmesi için, arabuluculuk faaliyeti sırasında bu unvanını da açıkça belirtmesi aranmıştır. Zira, bu sayede arabulucunun faaliyeti takip ve kontrol edilebilecektir. Bu düzenleme ile arabuluculuk faaliyetinin bir güven ve düzen içinde yürütülmesi, karar verici konumda olmasa da çözüme ulaşmada önemli rol oynayan, kendi başlarına çözüm üretemeyen taraflara yardımcı olan ve arabuluculuk kurumunun gelişmesi ve sağlıklı işlemesi bakımından çok önemli olan arabulucuların niteliğinin artırılması sağlanacaktır.

MADDE 7- Arabulucu, faaliyeti karşılığında ortaya çıkan masrafları ve ayrıca bu konudaki ücretini isteme hakkına sahiptir. Bunlar için arabulucunun avans istemesi de mümkündür. Maddenin birinci fıkrasında, arabulucunun bu hakkı açıkça belirtilmiştir.

İkinci fıkroda, arabulucunun, hazırlanacak Asgarî Ücret Tarifesine göre ücretinin belirleneceği, ancak bunun aksinin de kararlaştırılabileceği açıklığa kavuşturulmuştur. Bu şekilde, ücretin belirsiz olması ve bu konuda sorunlar çıkması engellenmek istenmiştir. Taraflar, ücret ve avanstan hangi ölçüde sorumlu olacaklarını kendileri de kararlaştırabilirler. Ancak, böyle bir kararlaştırma söz konusu değilse, ücret ve masraflara taraflar eşit şekilde katlanacaktır. Taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa, ücret ve masrafa eşit katlanmaları arabuluculuğun amacına da uygundur. Zira, bu uyuşmazlık çözüm yolunda, bir tarafın kazanıp diğer tarafın kaybetmesi değil, her iki tarafın kazançlı çıkması ve ortak menfaatlerini korumaları amaçlanmaktadır.

Arabuluculuk faaliyetinin sağlıklı işlemesini ve arabulucuların sadece görev yaptıkları sorunla ilgilenmelerini sağlamak üzere, arabulucuların bu süreçle ilgili belirli kişileri tavsiye

etme veya bu konuda aracılık karşılığında ücret almaları yasaklanmıştır. Bu yasağa aykırı işlemler batıl sayılacaktır.

MADDE 8- Maddede, arabuluculuk faaliyetinde özel öneme sahip olan, arabulucunun taraflarla iletişiminin genel çerçevesi düzenlenmiştir. Arabulucu, taraflardan her biri ile ayrı ayrı ya da her ikisiyle birlikte görüşebilir veya iletişim kurabilir. Bu görüşme ve iletişimin birlikte mi ayrı ayrı mı gerçekleşeceği, yürütülen faaliyetin özelliği ve tarafların durumu ile ilgili olacaktır. Sadece görüşme değil, ondan daha geniş olan iletişim kurma ifadesine özellikle yer verilmiştir. Çünkü, sağlıklı iletişim, arabuluculuk yönteminin temelinde yatan anlayışı ifade etmektedir.

MADDE 9- Arabulucunun önemli bir yükümlülüğü, tarafsızlık ve işini özenle yapmasıdır. Birinci fıkrada bu durum açıkça belirtilmiştir. Arabuluculuk faaliyeti her iki tarafın güvenini korumayı gerekli kılmaktadır. Bu da ancak, arabulucunun iki tarafa eşit mesafede ve tarafsız kalması ile mümkündür; aksi hâlde, sürecin sağlıklı işlemesi söz konusu olamaz. Ayrıca, uyuşmazlık çözümünde arabulucu görevini özenle yürütmek durumundadır. Taraflar arasındaki iletişimin korunması, uyuşmazlığı çözecek ortamın yaratılması arabulucuya bağlıdır. Bu sebeple, arabulucu, bu özen yükümlülüğünü zedeleyecek, süreci zorlaştıracak tutum ve davranışlardan kaçınmak durumundadır. Arabuluculuk, kişilik özellikleri ve güvenin ön plana çıktığı bir görev olduğu için bizzat yerine getirilmek zorundadır; bu görevin yerine getirilmesi kısmen ya da tamamen bir başka kimseye bırakılamaz.

İkinci fıkrada, güven ortamının ve arabulucunun tarafsızlığının korunabilmesi için, özel bir vurgulama yapılmıştır. Eğer tarafsızlıktan şüpheyi gerektiren bir durum ortaya çıkarsa, bu şüpheyi gidermek de yine arabulucunun görevi olup, tarafları bilgilendirmekle yükümlüdür. Böylece herhangi bir yanlış anlama sebebiyle, sürecin kesilmesinin önüne geçilecek, iletişim korunacaktır. Bu, arabuluculukta şeffaflık anlayışının da bir gereğidir. Ancak, taraflar arabulucuya olan güvenlerini koruyorlarsa ve her ikisi de talep ederse, arabulucu görevini sürdürebilir.

Üçüncü fıkrada, ilk iki fıkranın devamı olarak, arabulucunun taraflara eşit davranma yükümlülüğü hüküm altına alınmıştır. Şüphesiz bu, arabuluculuk faaliyetinin doğal bir sonucu, tarafsızlığın ve arabuluculuğa hâkim olan ilkenin de bir gereğidir. Eşit davranma, yargılamadaki anlamıyla eşitlik değildir. Burada, taraflarla iletişimde ve uyuşmazlık çözüm sürecinin gerektirdiği anlamda eşitlik söz konusudur.

Dördüncü fıkrada, arabuluculuğun tarafsız bir şekilde yürütülmesini sağlamak ve ortaya çıkacak sakıncalara engel olmak bakımından daha önce bir uyuşmazlıkta arabulucu olarak görev yapan kişilerin, daha sonra aynı uyuşmazlıkla ilgili açılan davada ve yargı sürecinde avukat olarak görev üstlenmeleri yasaklanmıştır.

MADDE 10- Maddede, arabulucular bakımından reklam yasağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin amacı, bir uyuşmazlığı çözmeye yardımcı olmakta görev alan arabulucuların niteliklerine uygun düşmeyecek şekilde reklam yaparak arabuluculuğun amacı dışında uygulanmasının önüne geçilmesidir. Bu çerçevede arabulucuların iş elde etmek için reklam niteliğindeki her türlü teşebbüs ve hareketleri, özellikle de tabela ve basılı kağıtlarında yanlış anlaşılmaya ve tarafları yanlış yönlendirmeye sevk edecek şekilde unvan ve ibare kullanmaları da yasaklanmıştır. Arabulucular, tabela ve basılı kağıtlarında akademik unvanları ile arabuluculuk unvanını kullanabilirler. Bu düzenleme avukatlık mesleği bakımından reklam yasağına ilişkin düzenlemeye paralel niteliktedir.

MADDE 11- Sicile kayıtlı olarak arabuluculuk faaliyetini yürüten ve bu unvanı kullanan arabulucu, yürüttüğü faaliyet konusunda önemli bilgi ve tecrübeye sahiptir. Bu sebeple arabulucu, tarafları faaliyetin başında aydınlatmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük,

arabuluculuğun esasları, sürecin işlenmesi ve sonuçlarını kapsamaktadır. Faaliyet hakkında yeterince bilgi sahibi olan taraflar, bu süreci daha iyi kavrayacak ve bu faaliyet daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilecektir. Arabulucunun, aydınlatma yükümlülüğü, başlangıçta mutlak, ayrıca süreç içinde de gerekli durumlarda, bilgilendirme ve aydınlatma faaliyetinde bulunmalıdır. Özellikle, sürecin aksamaya başladığı anlarda ve durumlarda, bu daha da önemlidir. Zira, arabulucunun en önemli görevi, anlaşma zeminini korumak, tarafları masada tutmaktır.

MADDE 12- Madde ile, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere arabuluculardan, sicile kayıtlarında giriş aidatı ve her yıl için yıllık aidat alınması öngörülmüştür.

MADDE 13- Maddede, arabuluculuk faaliyetinin nasıl başlayacağı düzenlenmiştir. Taraflar, dava açmadan önce veya dava açtıktan sonra anlaşarak doğrudan kendileri bu yola başvurabilirler. Bunun için iki tarafın anlaşmış olmaları gerekli ve yeterlidir. Ayrıca, bir dava açıldıktan sonra mahkeme de tarafları arabulucuya başvurmak konusunda aydınlatıp, teşvik edebilir. Bir davanın başında veya yargılamanın ilerleyen aşamalarında, taraflar arasındaki uyuşmazlık konuları iyice belirlendikten sonra, özellikle tarafların çok az konuda uyuşmazlık içinde oldukları ya da belirli bir anlaşma zemini bulunduğu tespit edilirse, mahkemenin, tarafları bu yola teşviki yararlı olacaktır. Hâkimlerin, yargılamanın değişik aşamalarında, uzlaşabilecekleri kanaatine varmaları hâlinde, taraflara bu şansı vermeleri ve teşvik etmeleri doğrudur.

İkinci fıkrada, sürecin iki tarafça ortak bir şekilde başlatılmamış olması ihtimali düzenlenmiştir. İki taraf ortak bir şekilde süreci başlatmamış olabilir; sadece taraflardan birisinin teklifte bulunması söz konusu ise, diğer tarafın bu teklife cevabı beklenecektir. Karşı taraf, teklifin kendisine ulaşmasından itibaren otuz gün içinde olumlu cevap vermezse, teklifi reddetmiş sayılacaktır. Ancak, taraflar anlaşarak bu süreyi kısaltabilecekleri gibi daha da uzatabilirler.

MADDE 14- Maddede arabulucunun seçim yöntemi düzenlenmiştir. Taraflar, arabulucunun bir üçüncü kişi ya da kurum tarafından seçimi gibi başka bir usûl belirtmemişlerse, arabulucu veya arabulucuları birlikte seçeceklerdir.

MADDE 15- Maddede arabuluculuk faaliyetinin nasıl ve hangi usûlle yürütüleceği belirtilmiştir. Bu çerçevede, arabulucu kendisi seçildikten sonra, tarafları, mümkün olan en kısa sürede ilk toplantıya davet edecektir.

Arabuluculuk, niteliği gereği esnek bir yapıya sahiptir. Bu sebeple katı ve sıkı kurallara bağlı değildir. Bunun sonucu olarak da taraflar, arabuluculuk faaliyetinin nasıl yürütüleceğini ve izlenecek usûlü serbestçe kararlaştırabilirler.

Taraflar, bu faaliyetin nasıl yürütüleceğini önceden veya bu faaliyetin başında kararlaştırmamış olabilirler. Bu durumda arabulucu, öncelikle uyuşmazlığın niteliği ve tarafların bu konudaki isteklerini dikkate alacak, ayrıca, uyuşmazlığın kolay ve çabuk çözümünü sağlayacak bir yol izleyecektir.

Dördüncü fıkrada, arabulucunun hâkim tarafından yapılabilecek işleri yapamaması açıkça düzenlenmiştir. Zira, arabuluculuk yargısal bir faaliyet olmayıp alternatif bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Uyuşmazlık yargısal bir faaliyetle ve hâkim tarafından çözüldüğünde kullanılacak yetki ile arabuluculukta arabulucunun kullanacağı yetkiler aynı değildir. Arabulucu, uyuşmazlığın çözümünde taraflara yardımcı olan, çözüm ortamını hazırlayan kişi konumundadır; ancak karar veren kişi değildir. Arabulucunun yetkilerinin sınırlarının belirlenmesi bakımından bu açık düzenlemeye yer verilmiştir. Bu çerçevede, hâkimin yargılama faaliyeti ile ilgili yaptığı işlemler, özellikle tahkikat işlemleri, örneğin keşif, bilirkişiye başvurma gibi işlemler arabulucu tarafından yapılamaz. Buna bağlı olarak

yargısal yetki kullanılması ve zorlayıcı bir takım işlemler, arabuluculuk faaliyetinde söz konusu olamaz.

Beşinci fıkrada, dava açıldıktan sonra arabulucuya başvurulması hâlinde bunun yargılamaya etkisi düzenlenmiştir. Bu durumda mahkeme yargılamayı üç ay süreyle erteleyecek bu süre içerisinde sonuç elde edilemez ise yine tarafların başvurusu üzerine süre üç ay daha uzatılacaktır. Yani arabulucuya başvurunun belirtilen sürelerle yargılamayı erteleyici bir etkisi olacaktır.

Altıncı fıkrada, arabuluculuk müzakerelerine kural olarak tarafların bizzat katılması düzenlenmiştir. Çünkü arabuluculukta tarafların uyuşmazlığı çözmek konusunda birlikte hareket etmeleri arabulucunun taraflarla diyalog kurması önem taşımaktadır. Kendi uyuşmazlıklarını çözen tarafların bu çözümde yer almaları hem çözümü kolaylaştıracak hem de kalıcı olmasını sağlayacaktır. Ancak, tarafların bunun aksini kararlaştırabilmeleri de mümkün kılınmıştır. Özellikle tarafların uyuşmazlığı arabulucu ile çözmek istemelerine rağmen bir araya gelmelerine psikolojik engeller varsa ya da taraflardan birinin veya ikisinin farklı yerlerde bulunması söz konusu ise kendileri yerine avukatları da arabuluculuk faaliyetinde yer alabilir.

MADDE 16- Bir uyuşmazlığın çözümü için, ister yargı yoluna ister yargı dışında bir yola başvurulmuş olsun, bir hak kaybının doğmaması açısından, bunun sürelerle etkisi önem taşımaktadır. Bu konudaki tereddüt ve yanlışlıkların önüne geçmek için, arabuluculuk faaliyetinin başlamasının sürelerle etkisi ayrıca düzenlenmiştir. Bu çerçevede dava açılmadan önce veya sonra arabulucuya başvuru konusunda bir ayırım yapılmıştır.

Birinci fıkrada, dava açılmadan önce ve dava açıldıktan sonra arabuluculuk sürecinin hangi andan itibaren başlayacağı açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bu yolla arabuluculuk faaliyetinin başlaması ile zamanaşımı ve arabuluculuğun konusu olan hak ve taleplerin ileri sürülmesine ilişkin süreler hakkındaki tereddütler giderilmeye çalışılmıştır.

İkinci fıkrada, arabuluculuk sürecinin başlamasından sona ermesine kadar geçirilen sürenin, uyuşmazlık konusu olan hakka ilişkin zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmayacağı belirtilmiştir. Böylece arabuluculuk faaliyeti sebebiyle geçirilen sürelerin taraflar açısından hak kaybına neden olması önlenmek istenmiştir.

MADDE 17- Maddede, arabuluculuk faaliyetinin hangi hallerde sonuçlanmış sayılacağı, bunun şekli ve sonuçları belirtilmiştir.

Birinci fıkrada, dört halde arabuluculuk faaliyetinin sona erdiği kabul edilmektedir. Buna göre, taraflar anlaşmaya varmışlarsa; taraflara danıştıktan sonra, arabulucu bu faaliyet için artık çaba harcamanın gereksiz olduğunu tespit ederse; taraflardan biri, karşı tarafa ya da arabulucuya bu faaliyetten çekildiğini bildirirse veya taraflar bir anlaşma olmaksızın bu süreci sona erdirirlerse, arabuluculuk faaliyeti son bulacaktır.

Arbuluculuk faaliyeti sona erdiğinde, arabulucu bunu bir tutanakla belgelendirecektir. Böylece, arabuluculuk faaliyetinin sona erip ermediği veya ne zaman sona erdiği konusunda bir tereddüt doğmayacaktır. Bu tutanakta, tarafların anlaştıkları ya da anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı belirtilecek; tutanağın altı, arabulucu, taraf veya vekillerince imzalanacaktır. Bu tutanağın asıl fonksiyonu, sürecin sona erdiğini belgelendirmesidir.

Tutanakta yer alacak diğer hususları taraflar serbestçe kararlaştırabilirler. Zira, taraflar, fazla bir ayrıntıya yer vermek istemeyebilirler, faaliyetin gizli kalmasını arzu edebilirler. Ancak taraflar, eğer isterlerse daha ayrıntılı ve içeriğini kendilerinin belirlediği bir tutanak düzenleyebilirler. Arabulucu da, düzenlenecek tutanak, bunun içeriği ve sonuçları hakkında tarafları bilgilendirecektir. Bu sayede, tutanağı nasıl düzenleyecekleri konusunda taraflar daha sağlıklı karar verebileceklerdir.

Dördüncü fıkrada, özellikle daha sonra ortaya çıkacak tereddütlerin giderilmesi ve arabuluculuk faaliyetinin belgelendirilebilmesi için, arabulucuya belge saklama yükümlülüğü

yüklenmiştir. Saklanacak belgeler, arabulucuya başvuru bildirimi, arabulucuya tevdi edilen belgelerin asıl veya kopyaları ile faaliyetin sonunda tutulan tutanaktır. Arabulucu, bu belgeleri bir dosya hâlinde beş yıl süre ile saklamalıdır. Bu süre, faaliyet sonunda tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.

MADDE 18- Maddede, arabuluculuk faaliyetinin sonunda bir anlaşmaya varılması hâlinde, bu anlaşmanın kapsamı, şekli ve sonuçları düzenlenmiştir.

Arabuluculuk faaliyetinin niteliği gereği, anlaşmaya varılması hâlinde de sıkı kurallar konulmamıştır. Anlaşmanın kapsamı ve şekli, taraflarca serbestçe kararlaştırılabilir.

Arabuluculuğun anlaşma ile sonuçlanması hâlinde, faaliyetin sonunda tutulan tutanak bir anlaşma belgesi niteliğindedir. Bu belge, bir önceki maddeye uygun olarak, arabulucu, taraflar veya vekillerince imzalanacaktır.

İkinci fıkrada, anlaşma belgesinin etkisi düzenlenmiştir. Taraflar varılan anlaşmayı mevcut haliyle uygulamak isterlerse arabuluculuk sonunda düzenlenen belge genel hükümlere tâbi olacaktır. Ancak, bu belgeye ilam niteliği kazandırılmak isteniyorsa icra edilebilirlik şerhi verilmesi gerekecektir. İcra edilebilirlik şerhi konusunda görevli merci olarak bu konuda uzman olan icra mahkemesi görevlendirilmiştir. İcra mahkemesinin yetkisi bakımından ise asıl uyuşmazlıktaki yetki kuralları esas alınmıştır.

Üçüncü fıkrada, icra edilebilirlik şerhinin verilmesi konusunda icra mahkemesinin yapacağı işin niteliği ve özelliği belirtilmiştir. İcra edilebilirlik şerhinin verilmesi bir çekişmesiz yargı işidir ve buna ilişkin inceleme dosya üzerinden yapılacaktır. Mahkeme bu konudaki yapacağı incelemede anlaşmanın içeriğinin tarafların üzerinde tasarruf edebileceği bir işlem olup olmadığını ve genel hükümlere göre icraya elverişli bulunup bulunmadığını araştıracaktır. Böylece tarafların arabulucuya başvurulamayacak konularda anlaşma belgesi düzenlemelerinin önüne geçileceği gibi icrası mümkün olmayan bir belgeye de ilam niteliği tanınması engellenmek istenmiştir. Arabuluculuk faaliyetinin kolay ve ucuz bir şekilde yürütülmesi asıldır. Bu sebeple gerek icra edilebilirlik şerhi konusunda icra mahkemesinin vereceği karara karşı başvuru kanun yolunda alınacak harcın gerekse anlaşma belgesinin resmî işlemlerde kullanılması hâlinde alınacak damga vergisinin maktu olması kabul edilmiştir.

MADDE 19- Arabuluculuk sicilinin getirilmesiyle hedeflenen amaç, arabuluculuk unvanı ve bu unvandan kaynaklanan yetkilerin kullanımını belli bir düzene bağlamak ve arabulucuların denetlenebilmesini mümkün kılmaktır.

Arabulucular sicilini tutma ve güncelleme görevi Adalet Bakanlığına verilmiştir. Böylece, Türkiye düzeyinde tutulacak tek sicille bütün arabuluculara ilişkin kayıtlar bir arada bulunacaktır. Ayrıca bu sicil ve yine bu maddeye göre çıkarılacak yönetmelikte belirlenecek esaslar çerçevesindeki bilgilerin, internet ortamında genel erişime açık şekilde bulundurulmasıyla da arabulucuların bilgilerine ulaşmak isteyenlere de kolaylık sağlanmış olacaktır.

MADDE 20- Maddeyle arabuluculuk yapabilmenin koşulları belirlenmiştir. İkinci fıkranın (d) bendinde arabuluculuk eğitiminin tamamlanması ve Bakanlıkça yapılan sınavda başarılı olunması sicile kayıt şartı olarak düzenlenmektedir. Bunun dışında Türk vatandaşı olmak, dört yıllık lisans eğitimi tamamlamış bulunmak, tam ehliyetli olmak ve arabuluculuğun güven mesleği olması sebebiyle taksirli suçlar dışında sabıka kaydının bulunmaması sicile kayıt şartı olarak kabul edilmiştir.

MADDE 21- Maddenin birinci fıkrasında, arabuluculuk için aranan koşulları taşımadığı hâlde sicile kaydedilen veya daha sonra bu koşulları kaybeden arabulucunun kaydının silinmesi hâli düzenlenmiştir. Buna göre, 20 nci maddede yazılı koşulların tamamını taşımadığı halde, arabulucular siciline kaydedilmiş olan kişinin bu durumunun anlaşılması

üzerine, ilgilinin adı sicilden silinecektir. Ayrıca, bir arabulucunun Türk vatandaşlığını kaybetmesi, fiil ehliyetini kaybetmesi veya kısıtlanması hâlinde ya da (ç) bendi kapsamında bir suçtan mahkûm olup mahkûmiyet kararının kesinleşmesi hâlinde sicil kaydı silinecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, kanunun öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmediği tespit edilen ve yazılı olarak uyarılmasına rağmen uyarının gereğini yerine getirmeyen arabulucunun adının sicilden silinebileceği düzenlenmiştir. Bu fıkra hükmü özellikle 4, 9, 10 ve 11 inci maddelerdeki yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin tespit edilmesi ve aidat ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi hâlinde önem kazanmaktadır. Buna göre, arabulucu, arabuluculuk faaliyeti çerçevesinde, kendisine sunulan veya diğer bir şekilde elde ettiği bilgi ve belgeleri gizli tutma yükümlülüğünü yerine getirmemişse, görevini özenle, tarafsız bir biçimde sürdürmemişse, reklam yasağına aykırı davranışlarda bulunmuşsa, tarafları arabuluculuğun esasları, süreci ve sonuçları hakkında gerektiği gibi aydınlatmamışsa veya yıllık aidatını ödemiş ise ve yapılan yazılı uyarıya rağmen bu tür yükümlülüklerini yerine getirmemeyi sürdürmüşse ve özellikle bu tür davranışlar birden çok arabuluculuk faaliyetine ilişkin olarak tespit edilmişse, savunması alındıktan sonra söz konusu fiillerin sabit sayılması hâlinde sicilden silinebilecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, arabulucunun kendi isteğiyle sicilden kaydını sildirmesi; yani, arabuluculuk faaliyetini sürekli olarak terk etmesi düzenlenmiştir. Bu kurala göre, arabulucular sicilde kayıtlı olan bir kişi, bu faaliyetini her zaman sora erdirebilecektir. Ancak, arabuluculuğu terk eden kimse 17 nci madde gereği saklamakla yükümlü olduğu tutanak ve belgeleri öngörülen süre sonuna kadar muhafaza etmek zorundadır.

MADDE 22- Madde ile, arabuluculuk faaliyetinde bulunabilmesi için en az dört yıllık lisans eğitimini almış olmak öngörülmüştür. Diğer yandan, karşılaştırmalı hukuktaki örneklerde, bu konuda gerekli eğitimin temel hukuk bilgileri yanında iletişim teknikleri, müzakere ve uyuşmazlık çözüm yöntemleri ve genel psikoloji alanlarını kapsadığı görülmektedir. Bu nedenle dört yıllık lisans eğitiminden sonra bu maddede sayılan konularda teorik ve pratik eğitimin alınması öngörülmüştür. Buna karşın hukuk lisans diplomasına sahip olan kişiler bakımından, temel hukuk bilgilerinin arabuluculuk eğitimi sırasında tekrar edilmesine gerek bulunmamaktadır.

MADDE 23- Arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların, eğitim altyapısına ve arzu edilen kaliteye sahip olmalarının sağlanması için, bu kuruluşların Bakanlık iznine tâbi tutulması gereklidir. Bu iznin, en çok üç yıl için verilmesi ve süre sonunda yine Başkanlığa yapılacak başvurunun incelenmesinden sonra, uzatılabilmesi öngörülmüştür. Her bir uzatma da en fazla üç yıl olabilecektir.

MADDE 24- Arabuluculuk eğitimi veren kuruluşların aldıkları iznin uzatılmasının hangi süre içinde, nasıl talep edileceği ve ne kadar süreyle uzatılacağı maddede düzenlenmiştir.

MADDE 25- Arabuluculuk faaliyetini yürütme yetkisi, arabuluculuk eğitimi veren kuruluşlardan alınan “arabuluculuk yetki belgesi” ile kazanılacak; 19 ve devamı maddelerde düzenlenen, arabulucular siciline ancak bu yetki belgesine sahip olan kişiler kaydedilebilecektir. Arabuluculuğun, bu Kanun anlamında arabuluculuk sayılabilmesi ve Kanundaki sonuçları doğurabilmesi için, listeye kayıtlı olma ve belge alma zorunluluğu getirilmiştir. Ancak, bu zorunluluk, listeye kayıtlı olmayan kişilerin taraflarca seçilmesi hâlinde, uzlaşma sürecinde yer almalarına engel teşkil etmemektedir.

MADDE 26- Bu maddede, eğitim faaliyetlerinin her yıl Ocak ayında Daire Başkanlığına bir rapor hâlinde sunulması öngörülmüştür. Bununla eğitim kuruluşlarının faaliyetlerinin denetlenmesi ve izlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 27- Arabuluculuk eğitimi verilebilmesinin Başkanlığın iznine tabi kılınması ve iznin süreye tabi tutulması kuralları ile paralel olarak, eğitim kuruluşlarının Başkanlığa düzenli olarak bilgi vermeleri ve eğitim kuruluşunun yeterliliğini kaybettiğinin tespiti hâlinde verilen iznin iptali öngörülmüştür. Bu düzenlemeyle arabuluculuk eğitimi veren kuruluşların eğitim kalitesinin korunması amaçlanmıştır.

MADDE 28- Maddeyle, Kanunda öngörülen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde müstakil olmayacak şekilde Arabuluculuk Daire Başkanlığı kurulmakta, arabuluculuk hizmetlerinin bu Başkanlık tarafından yürütüleceği belirtilmektedir. Söz konusu Başkanlık müstakil olmamakla birlikte; Kanunda ifade edilen ve Daire Başkanlığına verilen görevlerin, kamuoyu ile diğer kurum ve kuruluşlara karşı, konunun muhatabının doğrudan belirlenebilmesini sağlamak ve bu görevlerin aynı Genel Müdürlük bünyesinde bulunan diğer daire başkanlıkları tarafından da yerine getirilmesini önlemek ve yönetimde etkinliği sağlamak amaçlarıyla, görevlendirilen Daire Başkanlığı isimlendirilmiştir. Yine arabuluculuk hizmetlerine ilişkin temel kararları almak üzere bir Arabuluculuk Kurulu oluşturulmaktadır.

MADDE 29- Maddede, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Daire Başkanlığı düzenlenmektedir. Arabuluculuk hizmetlerinin yürütülmesinde önemli olan hususlardan birisi de arabulucular ile özellikle arabuluculuk eğitimi verecek kuruluşların denetlenmesidir. Bu hizmetin yerine getirilmesi amacıyla Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak görev yapacak denetim görevlilerinin istihdam edilmesi öngörülmüş olup bu kapsamda buna ilişkin temel ilkeler tespit edilmiştir. Belirtmek gerekir ki denetim, özellikle arabuluculuğun mahkeme içi gerçekleşen kısmı ile uzlaşma sonucu düzenlenen anlaşma belgesinin icrası bakımından önem kazanmaktadır. Bu anlamda, yargı yetkisinin kullanılması çerçevesinde yürüyen işler bakımından denetim elemanlarının yetkileri bulunmamaktadır.

MADDE 30- Maddede, Daire Başkanlığının görevleri ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

MADDE 31- Maddede, Arabuluculuk Kurulunun oluşumu ile toplantısına ilişkin esas ve usuller düzenlenmektedir. Arabuluculuk Kurulunda yargının farklı alanlarında doğrudan veya dolaylı biçimde görev alan meslek kuruluşları ve kamu kurumlarından temsilci atanması sağlanarak Kanunda öngörülen görevlerin yerine getirilmesinde bir denge kurulmak suretiyle objektifliğin sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 32- Maddede, Arabuluculuk Kurulunun görevleri düzenlenmektedir.

MADDE 33- Maddede, Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen gizlilik kuralına aykırılık suç olarak tanımlanmış ve bu suç bir zarar suçu şeklinde düzenlenmiştir. Ayrıca suçun soruşturulması ve kovuşturulması genel hükümlerden farklı olarak şikâyete bağlı kılınmıştır.

MADDE 34- Maddede, arabuluculuk yolu ile hukuk uyuşmazlıklarının çözümü sisteminin çalışmasında görev alacak Bakanlık bünyesindeki personel için ihdas edilen kadroların, sistem içindeki ihtiyacını karşılayacak düzenleme yapılmıştır.

MADDE 35- Kanunda olabildiğince genel düzenlemeler yapılmış ve sistemin ruhuna uygun bir işleyiş kazanabilmesi için arabuluculuk eğitimi verecek eğitim kuruluşlarının nitelikleri, denetlenmesi, eğitimin içeriği ve standartları, arabuluculuk sicilinin düzenlenmesi

ve arabulucularda aranacak nitelikler, arabulucuların denetlenmesi ve izlenmesi, bu Kanunun hükümleri uygulanmaksızın verilmiş olan arabuluculuk yetki belgelerinin değerlendirilmesine ilişkin esas ve usuller ile Kanunun uygulanmasında gerekli olacak diğer hususların çıkarılacak yönetmeliklerde düzenlenmesi öngörülmüştür.

GEÇİCİ MADDE 1- Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde Daire Başkanlığının kuruluş ve teşkilatlanması tamamlanacaktır.

Kanunun 31 inci maddesinde öngörülen Arabuluculuk Kurulunun oluşmasında temsilci bulundurması gereken kuruluşlar, Kurulun bir an evvel oluşmasını sağlamak üzere, Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde temsilcilerini kendiliklerinden Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne bildirmekle görevlendirilmiştir. İlk oluşum sırasında hukuken sicile kayıtlı arabulucu bulunamayacağından ve Arabuluculuk Kuruluna Adalet Bakanı tarafından arabulucu seçmek mümkün olamayacağından, ilk görevlendirmede Adalet Bakanı tarafından seçilecek üç arabulucu yerine hangi kurumlar tarafından fazladan görevlendirme yapılacağı da ayrıca düzenlenmiştir. Demokratik katılımın sağlanması amacıyla ve arabulucuların yetişme süresi de göz önünde bulundurulmak suretiyle kurulun oluşumunda geçici hükümlere yer verilmiştir.

Kanunun düzenlemesine göre oluşacak Arabuluculuk Kurulunun teşekkülünde gecikmenin önlenmesi ve sistemin planlı bir şekilde çalışmaya başlayabilmesi amacı ile Kurul, ilk toplantısını kuruluş ve teşkilatlanmasını tamamlamasından itibaren üç ay içinde yapacaktır.

GEÇİCİ MADDE 2- Değişik kurumlarda arabulucu yetiştirilmesi amacıyla arabuluculuk eğitimi verildiği ve bu eğitim sonucunda arabuluculuk yetki belgesi olarak değerlendirilebilecek değişik isimlerde bir belge düzenlendiği göz önünde tutularak maddede, bu yönde yapılan çalışmalara hukuki sonuç bağlamak amacıyla hükümlere yer verilmiştir. Buna göre bu Kanunun yayımından önceki zaman da dahil olmak üzere, Kanunun yayımı tarihinden itibaren geçecek bir yıllık zaman diliminde alınan ve arabuluculuk yetki belgesi olarak değerlendirilebilecek belgeler, Kurula başvuru hâlinde incelenip, söz konusu belgeye bu Kanun kapsamında hukukî sonuç bağlanma koşulları Kurul tarafından kararlaştırılacaktır.

GEÇİCİ MADDE 3- Kanunun bütünü ile bir anda işler hale gelmesi mümkün olmayacağından, Kanunda öngörülen yönetmeliklerin, Kurulun ilk toplantısından itibaren üç ay içinde çıkartılması öngörülmüştür.

MADDE 36- Yürürlük ve yürütme maddesidir.